

קול צופיין

קול צפ"ר. נשאו קול יחדו ירננו

נשא תשפ"ו | השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

תורה עם מלוכה בשבועות

כמו עבד. כך כתוב בגמרא (עירובין דף נד/א) "ואמר רבי אלעזר מאי דכתיב 'חרות על הלוחות?' אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל. רב אחא בר יעקב אמר אין כל אומה ולשון שולטת בהן שנאמר חרות אל תיקרי חרות אלא חירות". וכיון שאיבדנו את החירות, איבדנו את המלוכה ונלקחו מאיתנו כתרי המלוכה.

עבודה זרה – וותרנית שהופכת את האדם לעבד

אין ע"ז הופכת את האדם לעבד? מסבירה הגמרא בירושלמי (עבודה זרה א א) שעבודה זרה מאפשרת בתחילה לאדם לעשות כל מה שליבו חפץ, כך מפתה ירבעם את ישראל לעבוד עבודה זרה "התחיל מפתה את ישראל ואמר להן בואו ונעבוד עבודה זרה - עבודה זרה וותרנית היא". היא לא מונעת מהאדם למוש את יצריו הרעים. ולכן בכל מקום שיש ע"ז - יש גילוי עריות ושפיכות דמים. כך הע"ז מרגילה את האדם לנהנתנות ולחיי מותרות. הוא הופך להיות משועבד ליצריו ומבן חורין הופך לעבד.

העבודה הזרה לא תקח לעולם את בני ישראל לארץ ישראל. היא הולכת למקומות הקלים, לא למקום שצריך להתמודד עם ענקים וכשעם ישראל משתעבד לעגל, הוא הולך למקום שנה לו ויהיה בסוף עבד ולא בן חורין. לכן הם איבדו את הכתרים בחטא העגל.

החזרת הכתרים – בדור שלנו

החזרת המלוכה בימי דוד המלך

כתרי המלוכה שנלקחו מאיתנו בחטא העגל חזרו לראשונה בימי דוד המלך. לכן יום לידתו ופטירתו של דוד הוא ביום חג מתן תורה. בתקופתו של דוד המלך סילקנו מעלינו שעבוד מלכותם של הפלישתים וחזר כתר המלוכה לנכסות ישראל. התקיים בנו "התנערי מעפר קומי ליבשי בגדי תפארתך עמי". לכן נאמר על דוד שהוא יושב במלכותו על כסא ה'.

מלכות עם תורה

כתל מלכות חוזר בדור שלנו

אנחנו נמצאים בדור שבו אנחנו חווים את מעמד הר סיני יותר מכל דור אחר. כך עולה מהגמרא המפורסמת שמדברת על כתרי המלוכה: "דָּרַש רבי סימאי, בְּשַׁעַר שֶׁהִקְדִּימוּ יִשְׂרָאֵל 'נַעֲשֶׂה' ל'נִשְׁמַע', בָּאוּ שְׁשִׁים רְבוּאָה שֶׁל מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת. לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל קָשְׁרוּ לוֹ שְׁתֵּי כִּתְרִים, אֶחָד כְּגַד 'נַעֲשֶׂה', וְאֶחָד כְּגַד 'נִשְׁמַע'. וְכֵן שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, יָרְדוּ מֵאֶה וְעֲשָׂרִים רְבוּאָה מַלְאָכֵי חַבְלָה וּפְקָדוֹם, שֶׁנֶּאֱמָר, (שמות לג) 'וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם מֵהָר חוֹרֵב'. (שבת פח.).

ממשיכה הגמרא ואומרת כי הכתרים הללו נשאר למשמרת אצל משה רבינו והם חוזרים בדור שנפסק שעבוד מלכויות וחוזרים ברבינו לארץ ישראל. "אמר ריש לקיש, וְעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְזִירָן לָנוּ, שֶׁנֶּאֱמָר, (ישעיה לה) 'וּפְדוּנִי ה' יְשׁוּבוּן, וּבְאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה, וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים, שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂגוּ, וְנִסּוּ יָגוּן וְאֶנְחָה' - שְׂמִיחָה שְׂמֵעוּלָם - עַל רֵאשִׁים". לא היה דור שבו התקיים הפסוק הזה יותר מהדור שלנו.

כתר – ביטוי למלוכה שלנו

כתר הוא ביטוי למלוכה. את המלוכה הזו קיבל עם ישראל בעת קבלת התורה. "וְעֵתָה אִם שְׂמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְשִׁמְרֶתֶם אֶת בְּרִיתִי וְהִיִּיתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ; וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלַכֶּת כְּהִנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבַּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות יז ז). הסביר הספורנו (דברים לב ה) שהכתר שמתגלה עלינו הוא מלכות ה' שמתגלה דרכנו לכל העולם. "כִּיִּנּוֹן לְקַדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בְּעוֹלָמוֹ עַל יְדֵם שִׁיחֵיו לְמֵאוֹרוֹת בְּמִין מַעֲשֵׂי לְהַבִּין וְלְהוֹרוֹת". כך מפרש גם החתם סופר (שמות יז ה) "שֶׁעַל יְדֵי מַעֲשֵׂיכֶם הַטּוֹבִים תִּמְלְכוּנִי עַל כָּל הָאָרֶץ שִׁיִּתְקִים ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיכֶם".

איבדנו את החירות בחטא העגל

כשחטאנו בעגל איבדנו את כתר המלוכה. החוטא בעגל משתעבד לו והוא

איבוד הכתרים במלכות שלמה ואחריו

אחרי מלכות דוד נשא שלמה נשים נכריות. במקום שהוא ישלוט בנשים שלו, הן שלטו בו והיטו את לבבו לע"ז. "וַיְהִי לְעַתְּ זָקְנָת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הָטוּ אֶת לְבָבוֹ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא הָיָה לְבָבוֹ שְׁלֵם עִם ה' אֱלֹהָיו כְּלָבֵב דָּוִד אָבִיו" הוא הולך אחרי העבודה זרה "וַיִּלְךָ שְׁלֹמֹה אַחֲרָי עֵשֶׂת־תָּת אֱלֹהֵי צִדְוִים וְאַחֲרָי מִלְכָם שֶׁקֶץ עַמּוֹנִים" (מלכים א יא). משם הדרך לשיעבוד מדיני קצרה מאוד "וַיְהִי בַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְמֶלֶךְ רְחַבְעָם עָלָה שִׁישַׁק מֶלֶךְ מִצְרַיִם עַל יְרוּשָׁלָּם: וַיִּקַּח אֶת אֲצֻרֹת בַּיִת ה' וְאֶת אֲוִצְרוֹת בַּיִת הַמִּקְלָף וְאֶת הַכֹּל לָקַח וַיִּקַּח אֶת כָּל מְגִינֵי הָהָרֵב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה" (מלכים א יז).

איבוד הכתרים בגלות

כמו בימי שלמה ובנו רחבעם כך היה בגלות של אלפיים שנה. איבדנו את המלכות שלנו והפלטנו את מלכות ה' לתהומוות. כך אומר הנביא יחזקאל: "וַיֹּבֵאוּ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם וַיַּחְלְלוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי בְּאָמֹר לָהֶם עִם ה' אֱלֹהֵי וּמְאָרְצוֹ יֵצְאוּ" (יחזקאל לו כ). כשאנו בגלות שואלות האומות: האם אין לאלוקים יכולת למלא את הבטחתו ולגאול את ישראל כמו שהבטיח? האם הוא חלש, או שמה הוא ישן? ואולי הוא כלל לא קיים. ואין לך חילול השם גדול מזה.

איך מחזירים את הכתרים לעם ישראל? איך מחזירים את מלכות ה'?

ליל שבועות – ליל חזרת המלכות

בליל שבועות אנחנו עוסקים בהחזרת המלכות לעם ישראל ומלכות ה' על העולם. לכן הספירה שסופרים בעומר ביום שלפני שבועות היא "מלכות שבמלכות". זו הסיבה שבגללה קוראים בחג השבועות את מגילת רות שעוסקת בבנין המלכות של דוד המלך. זו הסיבה שגללה אנחנו עוסקים בכל ליל שבועות בתיקון שמטרתו הוא לבישת בגדי התפארת של כנסת ישראל, בגדים שבראשם נמצאים שני כתר. כתר התורה וכתר המלוכה, כדלקמן.

עשרים וארבע תכשיטים – הכנה למלוכה

בספר יחזקאל מתוארים הגאולה והיציאה של ישראל ממצרים, שם מתואר משל על עשרים וארבע תכשיטים שנתן ה' לעם ישראל שתכליתם להעצים את עם ישראל ולהביאו למלוכה. "וְאֵלֵיבִישׁוּ רִקְמָה וְאֶנְעֵלָף תַּחַשׁ וְאֶחָבֶשֶׂת בְּשֵׁשׁ וְאֶכְסָף מִשֵּׁי: וְאֶעֱדֶךָ עֲדֵי וְאֶתְנֶה צְמִידִים עַל יְדֶיךָ וְרִבִּיד עַל גְּרוֹנֶךָ: וְאֶתֶּן נֶזֶם עַל אַפֶּךָ וְעִגְלִים עַל אָזְנוֹךָ וְעִטְרַת תְּפָאֲרַת בְּרֹאשְׁךָ". הלבושים הללו הם הכנה למלוכות: "וְתַעֲדֵי זָהָב וְקָסָף וּמְלֻבָּשֶׁת שֵׁשׁ וּמִשֵּׁי וְרִקְמָה סֵלֶת וְדָבֶשׁ וְשֶׁמֶן אֶבֶתֶת וְתִיבֵי בְמָאֹד מְאֹד וְתַעֲלֶה לְמִלְכּוּתָהּ" (טו).

בגדי המלוכה של כנסת ישראל שנקחים בספר ישעיהו

בספר יחזקאל שם מתוארת בכאב גדול הנפילה של כנסת ישראל "וַיֵּצֵא לָךְ שֵׁם בְּגוֹיִם בְּיַפְיָךְ כִּי כָלִיל הוּא בְּהַדְרֵי אֲשֶׁר שָׁמְתִי עָלֶיךָ וְנָאֵם ה' אֱלֹקִים, וְתַבְטַחִי בְיַפְיָךְ וְתִזְנִי עַל שִׁמְךָ וְכו'". אז לוקח ה' את עשרים וארבע התכשיטים הללו מישראל ומוריד את ישראל עד עפר. בספר ישעיהו הנביא מתאר את רשימת עשרים-וארבעה הבגדים והתכשיטים שנילקחו מאיתנו בעת החטא והגלות.

"בַּיּוֹם הַהוּא יְסִיר אֶדְנִי אֶת תְּפָאֲרַת הַעֲכָסִים וְהַשְּׁבִיטִים וְהַשְּׁהַרְנִים: הַנְּטִיפֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַרְעֵלוֹת: הַפָּאֲרִים וְהַצְעָדוֹת וְהַקְּשָׁרִים וְנִבְתֵי הַנֶּפֶשׁ וְהַלְחָשִׁים: הַטְּבָעוֹת וְנִזְמֵי הָאָף: הַמַּחְלָצוֹת וְהַמְעֻטְפוֹת וְהַמְטַפְחוֹת וְהַחֲרִיטִים: וְהַגְּלִינִים וְהַסְּדִינִים וְהַצְּנִיפֹת וְהַדְּרִידִים: וְהָיָה תַּחַת בְּשֵׁם מִקְ

הָיָה וְתַחַת חֲגוּרָה נִקְפָה וְתַחַת מַעֲשָׂה מִקְשָׂה קָרְחָה וְתַחַת פְּתִיגִיל מִחֲגָרַת שֶׁקַּף כִּי תַחַת יָפִי" (ישעיהו ג). הסרת בגדי המלוכה מפילה אותנו בידי האומות. "מִתֵּיבֶךָ בְּתָרְבַּב יִפְלוּ וְגִבּוֹרֶתְךָ בְּמִלְחָמָה". איך מתקנים את הנפילה הזו?

לימוד תנ"ך - מחזיר את המלוכה

למדתם נביאים - המלכתם אותי בעולמי

מהפירוש של המדרש שמביא רש"י לימוד כ"ד ספרי התנ"ך מקטט את כנסת ישראל בבגדי מלוכה. הדברים מפורשים במדרש שמביא הבית יוסף בהלכות שבת (או"ח סימן רצ) שם כתוב על המילים ויקהל משה "אמר להם הקב"ה לישראל אם אתם נקהלים בכל שבת ושבת בכתי כנסיות ובכתי מדרשות וקורין בתורה ונביאים מעלה אני עליכם כאילו המלכתם אותי בעולמי שכן ישעיהו הנביא מפרש (מג יב) ואתם עדי נאם ה' ואני אל. אתם מעידים עלי שאני אלוה בעולם. ע"כ. ומכאן שמכו בכל תפוצות הגולה להתקבץ בבתי כנסיות לקרות מקרא ולדרוש בדברי אגדה אחר סעודת שחרית". כאן למדנו שלימוד תורה ונביאים ממליך את ה' בעולמו.

איך לימוד תנ"ך ממליך את ה'?

אם לא לומדים את כ"ד ספרי התנ"ך אפשר לחשוב שהתורה היא רק הלכות ולא מלוכה. אפשר להסתפק בתורה של חוץ לארץ שבה השכינה מושפלת עד עפר. תורה שלא מקיימת את התפקיד ואת הייעוד של עם ישראל שנאמר לאברהם: "ונברכו בך כל משפחות האדמה". תורה בלי מקדש ובלי ירושלים שצריכה להביא אור לכל העולם. על התורה הזו אומרת הגמרא "בתלמוד במחשכים הושיבני כמתי עולם - אמר רבי ירמיה זה תלמודה של בבל" (סנהדרין כד/א).

אם לא לומדים תנ"ך אפשר להגיע חלילה לתורה של המרגלים שלא רוצים לעלות לארץ ישראל למרות שאפשר. שלא מאמינים שה' נמצא בקרב חיילינו ולוחמינו. שוקעים במוחין דקטנות בתורה שמסתפקת במדבר ולא רוצים את ארץ ישראל שנאמר בה "ואעשך לגוי גדול".

תורת ארץ ישראל

רבי זירא צם מאה תעניות כשעלה לארץ ישראל כדי לשכוח את תורת בבל. "רבי זירא פי סליק לארעא דישׁראל? תיב מאה תעניתא דלשתכח גמרא בבליאה מיניה, פי היכי דלא נטרדיה" (בבא מציעא פה ע"א). בתורה הזו לומדים את התורה הנביאים והכתובים, מבינים שאי אפשר להמשיך את החיים של עם ישראל בגלות. מבינים שאי אפשר להמשיך את החיים בלי להקים בירושלים "מקדש מלך עיר מלוכה". יודעים שתפקידנו בעולם לקדש שם שמים ברבים. וכך מחזירים לכנסת ישראל את התכשיטים ואת הכתרים שלה.

תיקון ליל שבועות – המלכת ה'

איך בתיקון ליל שבועות מחזיר את הכתרים

בליל שבועות אנחנו רוצים להמליך את ה' עלינו ולכן אנחנו עוברים על כל התנ"ך כי אי אפשר ללמוד את כולו. וקוראים קצת מתחילת כל ספר

כל השיר הזה הוא המשך למכתב שמעודד את הציבור לעזוב את הגלות ולעלות לארץ ישראל, לבנות את ירושלים ולהקים שכינתא מעפרא, כ"ד בגדי מלוכה

וסופו כדי לזכור את כולו, ובסופו של דבר לזכור את כל התנ"ך כולו. כך אנחנו מזכירים לעצמנו את השליחות של עם ישראל מתחילת יסודו עד יציאתו לגלות ועד חזרתו לארץ ישראל.

בגין דאלין אננו תיקונין דילה ותכשיטה

כך אומר הזוהר על תיקון ליל שבועות שזוכים בו למעלות רבות ובעיקר לקשט את הכלה לקראת הגאולה שלה ושל כלל ישראל. "רבי שמעון הנהיב יתבי ולעי באורייתא בליליא דכלה אתחברת בבעלה". ולשמוח איתה בהכנות שלה לחופה "ולמחדי עמה בתקונה דאיהי אתתקנת למלעי באורייתא מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים ובמדרשות דקראי וברזי דתקמתא. בגין דאלין אננו תיקונין דילה ותכשיטה" (זהר חלק א דף ח/א). שהלימוד בליל שבועות הוא התיקון שלה והתכשיטים שלה.

והנה רבי שמעון וכל החברים מרננים ברנת התורה ומחדשים דברי תורה כל אחד ואחד מהם, והנה שמח רבי שמעון וכל שאר החברים. אמר להם רבי שמעון, בני, אשרי חלקכם, בגלל שמחר לא תקנס הפלה לחפה אלא יחד אתכם. בגלל שקלם שמתקנים תקוניה בלילה הזה ושומחים בה, כלם יהיו רשומים וכתובים בספר הזכרונות, והקדוש ברוך הוא מברכם בשבעים ברכות וטוהרות של עולם העליון (תרגום הזוהר שם).

והוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עלייהו

ומביא כף החיים (או"ח סימן תצד) בשם זוהר באמור שגם שם כתוב כי חסידי קדמאי לא היו ישנים בלילה הזה והיו עוסקים בתורה כדי להביא ירושה גדולה להם ולבניהם אחריהם גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. ובלילה הזה כנסת ישראל אתעטרא עלייהו - כנסת ישראל מקבלת את עטרת המלוכה ביחד עם המלך. דאינון דזכאן להכי (אמור דף צ"ח). ו"מי שאי אפשר לו להיות ניעור כל הלילה מאיזה סיבה לפחות ילמוד התנ"ך כדי להשלים התיקון" (כף החיים סימן תצד).

למה לא מומלץ ללמוד משנה

וכתב כף החיים בשם החיד"א שאין נכון ללמוד משנה בליל שבועות וכן נתפשט המנהג בעיר הקודש ירושלים ת"ו וחברון וצפת. וכן משמע מדברי הזוהר והאר"י ז"ל שכתבנו לעיל שאין צריך ללמוד משנה בלילה הזאת. וכן כתב בן איש חי (במדבר אות ד'). והטעם הוא כי בליל שבועות אנחנו לומדים על השליחות הגדולה של עם ישראל. כאשר זוכרים את השליחות הזו, כל הפרטים של התורה מסייעים למלא את השליחות. ולכן לא עוסקים במשנה שהיא הפרטים של ההלכות החשובות ואנחנו רוצים לעסוק בכללים.

תיקון ליל שבועות של רבי יוסף קארו

מהלך אלוקי גדול בליל שבועות

רבי יוסף קארו היה אחד מגדולי התורה היותר גדולים של עם ישראל. הוא נולד בספרד, גורש משם בילדותו ועבר לפורטוגל ביחד עם הרבה גולים. גם בפורטוגל הייתה גזירת שמד והם ברחו משם לטורקיה. בינתיים הוא מתגדל בתורה בעוצמות גדולות מאוד. בליל שבועות הוא לומד תורה עם פחות ממניין לומדים וזוכים הם בלילה הזה להתגלות אלוקית מופלאה שתכליתה להחזיר לכנסת ישראל את הכתרים שלה. השליחות של רבי יוסף קארו מקבילה לשליחות של משה רבינו שנשלח להוציא את ישראל ממצרים ולהלביש אותם בגדי מלוכה. כל זאת בזכות גדולתם בתורה.

הם מחזירים לה את העטרה והכתר

השכינה נגלת אל רבי יוסף קארו ואל רבי שלמה הלוי אלקבץ בתיקון ליל שבועות וזוכים לעטר את הכלה בכתריה בלימוד שלהם. כך אומרת להם השכינה "ידידי אוהבי, שלום לכם. אשריכם ואשרי יולדתכם! אשריכם בעולם הזה ואשריכם בעולם הבא אשר שמתם על נפשתיכם לעשרני בלילה הזה. אשר זה כמה שנים נפלה עטרת ראשי ואין מנחם לי ואני משלכת בעפר חובקת אשפתות, ועתה החזרתם עטרה לישנה".

גילוי - כמעמד הר סיני

גילוי השכינה ביום שבועות דומה במעט למעמד הר סיני. שהיה שם "קל גדול בכתף אותיות וכל השכנים היו שומעים ולא מבינים. והיה הנעימות רב, קול הולך וזקק. ונפלטו על פנינו ולא היה רוח באיש לשא את עיניו ופניו לראות מרב המורא". גם האור שמאיר במעמד הזה מזכיר את מעמד הר סיני. "ואלמלא נתנה רשות לעין לראות, הייתם רואים האש הסוככת הבית הזה". וכמו במעמד הר סיני יש פה שליחות גדולה, אבל יש גם סכנה גדולה. השכינה לא מאפשרת לרבי יוסף קארו וחבורתו להתחמק מתפקידם. היא אומרת להם: אם לא תעשו אותה, דמכם בראשכם. "וְיָכִיחֶם לַפְּרוֹזְדוֹר, הַשְּׂתַדְּלוּ לְהַכְנִס בְּטַרְקִיין. וְלֹא תַעֲזוּ מִהַפְּרוֹזְדוֹר, כִּי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפֶּתַח שַׁעַר הַפְּרוֹזְדוֹר, דְּמֹו בְּרֵאשׁוּ!".

בספתכם אני משלכת בעפר

האם אתם לא מבינים שבכל המעברים שלכם השכינה מושפלת וזרוקה בעפר, אפילו אם אתם לומדים תורה בדביקות מופלאה? "ואלו הייתם מושערים אהד מאלף אלפי אלפים ורב רבי רבבות מהצער אשר אני שרונה בו, לא הייתה נכנסת שמחה בלבכם ולא שחק בפיכם בזוכרכם כי בספתכם אני משלכת בעפר".

למה בסיבתכם השכינה מושלכת בעפר? כי אתם מנהיגי ישראל ואתם צריכים למשוך את לב עם ישראל מהגלות לארץ ישראל. "ועל זה עתידין ליתן את הדין כל אדוני הארץ גדולי ישראל, ומהם יבקש ה' עלבון הבית העלוב" (אור החיים ויקרא כה כה).

עת הזמיר הגיע - לעלייה לארץ

בעקבות הדברים הללו כותב רבי שלמה הלוי אלקבץ מכתב ושולח אותו לכל קהילות ישראל וקורא להם בחום לבבו לעלות לארץ ישראל: "לכן כל אהד יתן אל לבו, ועיניכם אל תחס על בליבכם, ולא יעצם עיניכם חמדת העולם ומעוט ההבטחה, פן תתנחמו ואין לאל ידכם. כי כבר אמר: 'עת הזמיר הגיע' ולא כל העתים שוות. פקחו עיניכם! ואין לי פנאי להאריך בזה יותר, ולכי בוער בקרבני".

רבי שלמה הלוי אלקבץ לא מסתפק בזה וכותב את השיר "לכה דודי" כדי שישירו אותו בבתי הכנסת בקבלת שבת, וכל השיר הזה הוא המשך למכתב שמעודד את הציבור לעזוב את הגלות ולעלות לארץ ישראל, לבנות את ירושלים ולהקים שכינתא מעפרא, להלבישה כ"ד בגדי מלוכה.

תחילת הגאולה על ידי רבי יוסף קארו וחבריו

ובאמת תחילת הישוב היהודי בארץ ישראל היה על ידי רבי יוסף קארו וחבורתו. כמובן האר"י הקדוש, והרמ"ק. רבי שלמה הלוי אלקבץ והמהר"ם אלשיך. בעל ספר חרדים ועוד צדיקי עולם גדולי תורה ענקיים. קבוצה קטנה שהתחילה את הישוב היהודי בארץ ישראל אחרי חורבן הבית השני. אחריהם באים השל"ה הקדוש. אור החיים הקדוש. תלמידי הגר"א והבעש"ט. ועוד ועוד עד שהגיעה העליה הראשונה. הברון רוטשילד מסייע לעולים. הרצל וחבריו מעודדים את העם. בלפור מצהיר הצהרה ובינתיים עוד ועוד יהודים עולים וכך קמה מדינת ישראל.

בליל שבועות אנחנו עוסקים בהחזרת המלוכות לעם ישראל ומלוכות ה' על העולם. לכן הספירה שסופרים בעומר ביום שלפני שבועות היא "מלוכות שבמלוכות". זו הסיבה שבגללה קוראים בחג השבועות את מגילת רות שעוסקת בבניין המלוכות של דוד המלך.

סיפורים על הרב זצ"ל

מה שאשתי מבשלת – אני אוכל

סיפר לי פעם הרב צבי פרבשטיין, הרב של קדומים, כי פעם הוא היה בירושלים וראה שיש שיעור של הרב מרדכי אליהו זצ"ל על הלכות חג השבועות, שמויעד לבעלי-בתים. נכנס ללמוד כיצד ללמד בעלי-בתים שיעור, שזהו לימוד בפני עצמו.

כבר בכניסתו לבית הכנסת שבו התקיים השיעור ראיתי שני בעלי-בתים מתווכחים ביניהם, האם יש לאכול בסעודת ליל שבועות מאכלי בשר או מאכלי חלב. הוויכוח ביניהם הפך להיות כבר עניין אישי שלוהו בהרמת קול ואף בהטחת דברים זה כלפי זה.

הוויכוח הסוער נפסק בעת ששמעו את קול מכוניתו של הרב מתקרבת, והם חשבו בלבם לשאול את דעתו של הרב בנושא בעת שייכנס לשיעור. הרב נכנס והחל ללמד את השיעור, ובלי שום קשר למהלך השיעור שאל אחד מהם מה ראוי לאכול בסעודת ליל שבועות, בשר או חלב. חברו-יריבו נכנס לתוך דבריו ואמר את דברו, והיה ברור שיש כאן שני צדדים ניצים שרק מחמת הכבוד ממתנים את דבריהם.

הרב הקשיב בכל הרצינות לשאלתם ואמר שיש בזה מחלוקת. מצד אחד יש ערך לאכילת בשר, כי זה כבוד החג וצריך לכבד את החג ואין שמחה אלא בבשר ויין. ומצד שני יש ערך לאכילת מאכלי חלב, זכר לשתי הלחם וסיבות נוספות.

שני הצדדים לא ויתרו והיו מוכרחים כל אחד להוכיח את צדקתו. הם שאלו: מה הרב אוכל בליל שבועות?

היינו סקרנים לדעת איך הרב יפרק את המוקש שהונח לפתחו, והרב במאור פנים אמר: "מה שאשתי מבשלת – אני אוכל".

(הרב יוסף ארציאל, קדומים)

ואַרְבָּעָה בֵּית - הַפֶּסַח אֵית לִי מִבֵּיתִי וְעַד בֵּי מִדְרָשָׁא, וְכָל שְׁעָה וְשְׁעָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֲנִי נִכְנָס. רמז לתפקיד של רבי יהודה שבא לנקות את עם ישראל מטומאות המינים. באמצעות הניקיון יסייע רבי יהודה להחזיר את 24 תכשיטי כנסת ישראל למקומם.

ויהי רצון שנוכה לראות את עם ישראל במלכותו ואת ירושלים בתפארתה כדכתיב "הִנֵּה אֲנִי מְרַבֵּץ בְּפִיךָ אֲבִינֶךָ וְיִסְדְּתִיךָ בְּסִפְרִיךָ: וְשִׁמְתִי כְּכֹדֶךָ שְׁמִשְׁתִּיךָ וְשִׁעְרֶיךָ לְאֲבְנֵי אֶקְדָּח וְכָל גְּבוּלְךָ לְאֲבְנֵי חֶפְזִי: וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹנֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ" אמן ואמן.

תשובה כהלכה

תשובה מיראה. כיצד ניתן לכפר ולתקן כאשר אדם ראה תמונות לא צנועות? אפשר לעשות תשובה על כל דבר. אבל צריך לברוח מזה כמו מאש. מכפרים על-ידי ראיית דברים קדושים (מידה טובה מחובה פי 500): תמונות צדיקים, שמות קדושים, והרבה לימוד תורה עם העיניים.

כלי גֶרֶס אִיסָה. מה הסיבה לאיסור לנשים ללבוש מכנסיים? האם יש בעיה ללבוש מכנסיים רחבים? א] הרוב המוחלט של המכנסיים הם צמודים, וזה גורם מחשבות לא טהורות אצל גברים. ב] מכנסיים הם סמל להשתייכות חילונית. למרות שלפעמים זה לא מדויק. ג] אם אלה מכנסיים שדומים למכנסיים של גברים, יש בזה איסור תורה שאשה תלבש כמו איש. ד] טוב לדעת שבדמותך תהיה אווירה טהורה יותר בעם ישראל. אפילו אם זה רק השתפכות קטנה.

ברכות התורה קוללה. מי שלא בירך ברכות התורה ביום ולא התפלל, האם יברך בלילה או לא? האם יש הבדל בין גברים לנשים? מה הטעם? אין הבדל בין איש לאישה ביחס לברכות התורה, אלא שאין אישה מוציאה ידי חובה את האיש. ניתן לברך גם בלילה, הואיל וברכות התורה הן ברכות שלא קשורות דווקא ליום, אלא ללימוד תורה.

לימוד תנ"ך – מקשט את כנסת ישראל בתכשיטי מלוכה

כדי שתתחולל הגאולה קבעו חכמינו שיש חובה להיות בקיאים בתנ"ך. כך אנחנו לומדים רגע לפני חטא העגל שבו מאבדים את בגדי המלוכה. שם נאמר "וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה פְּכֻלְתּוֹ לְדָבָר אֲתוֹ בְּהָרִי סִינַי שְׁנֵי לְחַת הָעֵדֻת לְחַת אֶבֶן פְּתִיבִים בְּאֶצְבָּע אֱלֹהִים" (שמות לא). דייקו חכמים שנכתב "פְּכֻלְתּוֹ" ולא "ככלותו" רצתה התורה לרמוז לנו שהיא כמו כלה. שאלו חכמינו למה התורה נמשלה לכלה? וענו: "מה כלה מתקשטת בעשרים וארבע קשוטין הן האמורים בספר ישעיה, אף תלמיד חכם צריך להיות בקי בעשרים וארבע ספרים" (רש"י שמות לא יח, מדרש תנחומא כי תשא פרק טז).

על התיקון הזה שלישי מהיום תנ"ך - ושנתם לבניך

בגלל שלימוד ספרי הנביאים על ידי תלמידי חכמים מקשט את כנסת ישראל - את הכלה - אמרו חכמים שיש חובה ללמוד תנ"ך "אמר רב ספרא משום ר' יהושע בן חנניא מאי דכתיב ושנתם לבניך אל תקרי ושנתם אלא ושלשתם לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד" (קידושין ל/א). לדעת רש"י אומר שליש שבוע תנ"ך, שליש משנה ושליש תלמוד. לדעת התוס' צריך לחלק כל יום את הלימוד לשלושה שלישים. הרמב"ם פסק כמו תוס' (הלכות תלמוד תורה פרק א יב). כן פסק השו"ע (יו"ד רמז ד).

לחזור כל שנה על התנ"ך

והעיקר שיהיה בקי בתנ"ך "החכמה הראשונה שיהיה בקי בכ"ד ספרים עם הנקודות והטעמים ערוכים בכל ושמורים". אחר כך ילמד משנה וגמרא וכו'. (החיד"א במדבר קדמות מערכת ח אות יז). וגם צריך לחזור עליהם. "ויהי לקרוא מקרא, כל כ"ד (ספרי) תנ"ך, וחזור חלילה (כלומר לגמור וללמוד שוב). והראשונים היו קוראים לכ"ד "מקדש יה". (החיד"א ב"עבודת הקודש" מורה באצבע, ס"ק קח).

בספר "יסוד ושרש העבודה" (שער הניצוץ, תחילת פ"ב) כתב כי ראוי לגמור את התנ"ך פעם בשנה ע"י שיקרא בכל יום פרק אחד מנביאים ופרק אחד מכתובים, ויגמור כך כל שנה בשנתו. "ומי שאינו מאבד זמן, יש עת לכל" (החיד"א ס"ק קנ"ג, אוצרות התורה אבות יד). וכן כתב כף החיים (ס"ק ג) וז"ל: "ועל כן נוהגים לחלק הנביאים והכתובים כמנין הפרשיות ולקרוא בכל שבת חלק השייך לאותה פרשה ולסיימם בשמחת תורה עם הפרשיות".

כדבריו כתב בעל המשנה ברורה "חייב אדם ללמוד בכל יום תורה שבכתב הוא התנ"ך" (משנה ברורה קנה ס"ק ו) כן כתב בספרו "ילקוטי אמרים פ"ה) שצריך ללמוד כל שבוע את הפרשה לפי כוחו ולהבין "גם נכון לקבוע עת ללמוד נביאים וכתובים שגם הם ניתנו למשה בסיני... וכן בלימוד המשנה יזהר כל איש ישראל שידע את שיתא סדרי משנה כפי שכלו ובניתו שבדאי ישאלו לאדם לעתיד לבוא עליהם".

רבי עקיבא ותלמידיו עומלים לקשט את הכלה בכ"ד קישוטים

השליחות של רבי עקיבא הייתה לרומם את עם ישראל, ללמוד תורה ולהקהיל קהילות ברבים, מתוך התורה הוא מוסר נפש להחזרת עם ישראל למלכותו ונושא כליו של בר כוכבא שהיה ראוי להיות מלכא משיחא עד שנהרג בעוונות (רמב"ם מלכים יא ג). זו הסיבה שחכמינו אמרו כי למד 24 שנים בבית המדרש והיו לו 24 אלף תלמידים. לרמז על מאמציו להחזיר את תכשיטי הכלה.

גם רבי שמעון למד בתחילה במערה 12 שנה ואחר כך 12 חודשים שהם 24. כך מספרת הגמרא כי כשהוא יוצא מהמערה פוגש אותו רבי פנחס בן יאיר ומתרחץ לו על כל קושיה עשרים וארבע תירוצים. "כִּי הָיָה מְקַשֵּׁי רַבִּי פְּנִיחָס בֶּן יֵאִיר קוּשְׂיָא, הָיָה מְפָרֵק לֵיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָא עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה פִּירוֹקִי" (שבת לג).

כן אנחנו רואים אצל תלמיד אחר של רבי עקיבא, והוא רבי יהודה בר אלעאי שהגמרא (נדרים מט): מספרת שפניו היו מאירות ביותר והיו המינים מתרעמים על כך: "אָמַר לֵיהּ הֵוּא מֵינָא לְרַבִּי יְהוּדָה, פְּנִיךָ דְּזָמִין אוּ כְּמִלּוֹ רַבִּית, או כְּמִגְדְּלֵי חֲזִירִים. אָמַר לֵיהּ, בִּיהוּדָא, תִּרְוִיְהוּ אֶסְרִין, אֶלָּא עֲשָׂרִים